

Integracja europejska w świetle Traktatu z Lizbony Aspekty ekonomiczne

SPIS TREŚCI

Wstęp
Wykaz skrótów

Rozdział 1. Pojęcie, formy, efekty i koncepcje integracji europejskiej, *Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska, Krystyna Michałowska-Gorywoda*

- 1.1. Pojęcie i formy międzynarodowej integracji gospodarczej
  - 1.2. Wzajemne preferencje handlowe a dyskryminacja w ugrupowaniach integracyjnych
  - 1.3. Efekty integracji handlowej
    - 1.3.1. Efekty krótkookresowe (statyczne) unii celnej
    - 1.3.2. Efekty długookresowe (dynamiczne) unii celnej
  - 1.4. Koncepcje integracji europejskiej
    - 1.4.1. Okres do II wojny światowej – zarys ogólny
    - 1.4.2. Przyczyny i uwarunkowania tworzenia ugrupowań integracyjnych w Europie Zachodniej
    - 1.4.3. Próby integracji polityczno-gospodarczej w Europie Środkowej i Wschodniej
  - 1.5. Utworzenie Wspólnot Europejskich jako fundamentu współczesnej integracji europejskiej
  - 1.6. Rozwój składu członkowskiego Wspólnot Europejskich
- Literatura
Pytania i zadania

Rozdział 2. Budowa, charakter prawny, członkostwo, cele i zasady działania Unii Europejskiej, *Krystyna Michałowska-Gorywoda*

- 2.1. Geneza ustanowienia Unii Europejskiej
    - 2.1.1. Rozwój podstaw prawnych UE
    - 2.1.2. Traktat z Lizbony
  - 2.2. Struktura i charakter prawny UE
  - 2.3. Podmiotowość prawna UE
  - 2.4. Cele i zasady funkcjonowania Unii
  - 2.5. Wartości UE
  - 2.6. Członkostwo w UE
    - 2.6.1. Przystąpienie do UE
    - 2.6.2. Państwa kandydujące do UE
    - 2.6.3. Wystąpienie państwa z UE
    - 2.6.4. Wykluczenie państwa z UE
  - 2.7. Obywatelstwo Unii
  - 2.8. Zakres terytorialny obowiązywania TUE
  - 2.9. Rodzaje kompetencji i zasady ich podziału pomiędzy UE a jej państwa członkowskie
  - 2.10. Zasady wzmocnionej współpracy
  - 2.11. Języki i symbole UE
    - 2.11.1. Języki
    - 2.11.2. Symbole
- Literatura
Pytania i zadania

Rozdział 3. Prawo Unii Europejskiej, *Jan Barcz*

- 3.1. Struktura prawa UE i źródła prawa
  - 3.1.1. Struktura prawa UE
  - 3.1.2. Unijne prawo pierwotne
  - 3.1.3. Unijne prawo pochodne

- 3.2. Rola parlamentów narodowych państw członkowskich
  - 3.3. Prawo UE a prawo krajowe państw członkowskich
    - 3.3.1. Zasady wykonywania prawa unijnego
    - 3.3.2. Zasada pierwszeństwa prawa unijnego wobec prawa krajowego państw członkowskich
    - 3.3.3. Zasada skutku bezpośredniego prawa unijnego
  - 3.4. System ochrony prawnej w UE
    - 3.4.1. Struktura i właściwość sądów unijnych
    - 3.4.2. Jurysdykcja w sprawach spornych
    - 3.4.3. Jurysdykcja w sprawach niespornych
    - 3.4.4. Zakres właściwości poszczególnych sądów unijnych
  - 3.5. Prawo UE a prawo polskie w świetle Konstytucji RP z 1997 r.
    - 3.5.1. Podstawa prawna przystąpienia Polski do UE
    - 3.5.2. Procedura związania się przez Polskę traktatem akcesyjnym i traktatami rewizyjnymi
    - 3.5.3. Pierwszeństwo prawa unijnego wobec prawa polskiego
    - 3.5.4. Problem nowelizacji Konstytucji RP w związku z członkostwem w UE
- Pytania i zadania

Rozdział 4. System instytucjonalny Unii Europejskiej, *Krystyna Michałowska-Gorywoda*

- 4.1. Kształtowanie się systemu instytucjonalnego UE
  - 4.2. Zarys systemu instytucjonalnego UE
    - 4.2.1. Parlament Europejski
    - 4.2.2. Rada Europejska
    - 4.2.3. Rada Unii
    - 4.2.4. Komisja Europejska
    - 4.2.5. System instytucji wymiaru sprawiedliwości UE
    - 4.2.6. Trybunał Obrachunkowy
    - 4.2.7. Organy doradcze wspólne dla kilku instytucji
- Literatura
Pytania i zadania

Rozdział 5. Ramy prawno-instytucjonalne stosunków zewnętrznych Unii Europejskiej, *Jan Barcz*

- 5.1. Wprowadzenie
  - 5.2. Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa
    - 5.2.1. Rozwój WPZiB
    - 5.2.2. WPZiB po wejściu w życie Traktatu z Lizbony
  - 5.3. Europejska Polityka Sąsiedztwa
  - 5.4. Struktura i podstawy prawne „działań zewnętrznych Unii”
  - 5.5. Podsumowanie
- Literatura
Pytania i zadania

Rozdział 6. Finansowanie Unii Europejskiej, *Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska*

- 6.1. Ogólna charakterystyka systemu finansowania UE
  - 6.2. Zasady sporządzania budżetu ogólnego UE
  - 6.3. Procedura uchwalania budżetu ogólnego i kontrola jego realizacji
  - 6.4. Ewolucja systemu dochodów budżetu UE
  - 6.5. Ewolucja wydatków z budżetu UE
    - 6.5.1. Główne kierunki zmian struktury wydatków z budżetu UE
    - 6.5.2. Struktura wydatków z budżetu UE na mocy Perspektywy finansowej na lata 2007–2013
  - 6.6. Znaczenie budżetu ogólnego dla procesu integracji w UE i dla jej państw członkowskich
  - 6.7. Perspektywy zmian dochodów i wydatków budżetu UE
- Literatura
Pytania i zadania

Rozdział 7. Swobody rynku wewnętrznego, *Jan Barcz*

- 7.1. Pojęcie i struktura rynku wewnętrznego
  - 7.1.1. Pojęcie rynku wewnętrznego
  - 7.1.2. Struktura rynku wewnętrznego
- 7.2. Społeczny wymiar UE
- 7.3. Zasady działania rynku wewnętrznego
  - 7.3.1. Zasada zakazu dyskryminacji
  - 7.3.2. Zasada zakazu ograniczeń
  - 7.3.3. Zasada lojalności
  - 7.3.4. Zasada pomocniczości i proporcjonalności
- 7.4. Zbliżenie prawa krajowego państw członkowskich (harmonizacja prawa)
- 7.5. Swoboda przepływu towarów
  - 7.5.1. Unia celna i Wspólna Taryfa Celna

- 7.5.2. Struktura i zakres swobody przepływu towarów
  - 7.5.3. Pojęcie towaru i reguły pochodzenia towaru
  - 7.5.4. Zakaz nakładania ceł oraz opłat o skutku równoważnym
  - 7.5.5. Ograniczenia ilościowe w przywozie i wywozie oraz środki o skutku równoważnym
  - 7.5.6. Dopuszczalne ograniczenia swobody przepływu towarów
  - 7.6. Swoboda przepływu osób
  - 7.6.1. Uwagi wstępne
  - 7.6.2. Swoboda przepływu pracowników
  - 7.6.3. Swoboda obywatela Unii do przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich UE
  - 7.7. Swoboda przedsiębiorczości
  - 7.7.1. Pojęcie przedsiębiorczości
  - 7.7.2. Swoboda przedsiębiorczości a inne swobody
  - 7.7.3. Adresaci obowiązków i praw wynikających ze swobody przedsiębiorczości
  - 7.7.4. Zakres zakazu dyskryminacji i ograniczeń
  - 7.7.5. Uprawnienia akcesoryjne
  - 7.7.6. Wyjątki od działania swobody przedsiębiorczości
  - 7.8. Regulacje dotyczące swobody przepływu pracowników i swobody przedsiębiorczości
  - 7.8.1. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego
  - 7.8.2. Uznawanie kwalifikacji
  - 7.9. Swoboda świadczenia usług
  - 7.9.1. Rozwój swobody
  - 7.9.2. Pojęcie „usługi”
  - 7.9.3. Swoboda świadczenia usług a inne swobody
  - 7.9.4. Podmioty uprawnione do korzystania ze swobody
  - 7.9.5. Zakres zakazu dyskryminacji i zakazu ograniczeń
  - 7.9.6. Wyłączenia ze swobody
  - 7.9.7. Perspektywy
  - 7.10. Swoboda przepływu kapitału i płatności
  - 7.10.1. Rozwój
  - 7.10.2. Pojęcie kapitału i płatności (bieżących)
  - 7.10.3. Skuteczność swobody, zakaz dyskryminacji i zakres zakazu ograniczeń
- Literatura
Pytania i zadania

Rozdział 8. Wspólna Polityka Handlowa oraz ekonomiczne aspekty swobodnego przepływu towarów w UE, *Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska*

- 8.1. Cele i etapy integracji w sferze obrotu towarowego
  - 8.2. Zasady funkcjonowania unii celnej
  - 8.3. Integracja w sferze handlu a zasady GATT/WTO
  - 8.4. Zasady Wspólnej Polityki Handlowej i jej zakres przedmiotowy
  - 8.5. Taryfowe środki ochrony przed importem
  - 8.6. Pozataryfowe instrumenty ochrony przed importem
  - 8.6.1. Dumping i środki antydumpingowe
  - 8.6.2. Subsydia i środki antysubsydyjne
  - 8.6.3. Ochrona przed nadmiernym importem
  - 8.6.4. Podobieństwa i różnice między różnymi środkami protekcji uwarunkowanej
  - 8.6.5. Bezpośrednie i pośrednie skutki protekcjonizmu uwarunkowanego
  - 8.7. Przeciwdziałanie barierom handlowym stosowanym przez partnerów
  - 8.8. Koordynacja polityki eksportowej
  - 8.9. Ekonomiczne aspekty swobodnego przepływu towarów na rynku wewnętrznym UE
  - 8.9.1. Zniesienie barier fizycznych
  - 8.9.2. Zniesienie barier technicznych
  - 8.9.3. Eliminacja barier fiskalnych
- Literatura
Pytania i zadania

Rozdział 9. Wspólna Polityka Rolna, *Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska*

- 9.1. Przyczyny, cele i zasady Wspólnej Polityki Rolnej
- 9.1.1. Przyczyny utworzenia WPR
- 9.1.2. Cele WPR
- 9.1.3. Zasady działania WPR
- 9.2. Filary WPR i ich finansowanie
- 9.3. Ewolucja Wspólnej Polityki Rolnej i jej efekty
- 9.3.1. Pierwszy okres (1962–1992)
- 9.3.2. Reforma Mac Sharry’ego w latach 1992–1996
- 9.3.3. Reforma WPR w ramach Agendy 2000
- 9.3.4. Reforma WPR uzgodniona w 2003 r. w Luksemburgu

- 9.4. Zmiany roli głównych instrumentów WPR w ujęciu finansowym
- 9.5. Przegląd Wspólnej Polityki Rolnej w 2008 r.
- 9.6. Przyszłość WPR
- Literatura
- Pytania i zadania

Rozdział 10. Polityka spójności, *Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska*

- 10.1. Przyczyny prowadzenia polityki spójności w świetle teorii
- 10.2. Etapy rozwoju polityki regionalnej w UE
- 10.3. Zasady polityki spójności
- 10.4. Instrumenty finansowe polityki spójności w latach 2007–2013
  - 10.4.1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – EFRR
  - 10.4.2. Europejski Fundusz Społeczny – EFS
  - 10.4.3. Fundusz Spójności
- 10.5. Cele polityki spójności w latach 2007–2013
  - 10.5.1. Konwergencja
  - 10.5.2. Konkurencyjność regionalna i zatrudnienie
  - 10.5.3. Europejska współpraca terytorialna
- 10.6. Procedury i zarządzanie środkami na realizację polityki spójności
- 10.7. Środki na politykę spójności w latach 2007–2013 dla Polski
- 10.8. Efekty pomocy strukturalnej
- 10.9. Dyskusja nad przyszłością polityki spójności
- Literatura
- Pytania i zadania

Rozdział 11. Wspólne reguły konkurencji, *Jan Barcz*

- 11.1. Rola reguł konkurencji na rynku wewnętrznym UE i ich systematyzacja
- 11.2. Reguły konkurencji skierowane do przedsiębiorstw
  - 11.2.1. Zakazane porozumienia między przedsiębiorstwami
  - 11.2.2. Zakaz nadużywania pozycji dominującej
  - 11.2.3. Stosowanie zakazu porozumień między przedsiębiorstwami i nadużywania pozycji dominującej
  - 11.2.4. Kontrola koncentracji przedsiębiorstw
- 11.3. Reguły konkurencji skierowane do państw
  - 11.3.1. Zakazana pomoc publiczna
  - 11.3.2. Nakaz dostosowania monopolu państwowych
  - 11.3.3. Państwa członkowskie a przedsiębiorstwa publiczne
  - 11.3.4. Przedsiębiorstwa zarządzające usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym lub mające charakter monopolu skarbowego
- Literatura
- Pytania i zadania

Rozdział 12. Unia Gospodarcza i Walutowa, *Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska, Krystyna Michałowska-Gorywoda*

- 12.1. Istota unii walutowej, jej przyczyny i efekty
  - 12.1.1. Istota unii walutowej
  - 12.1.2. Spodziewane efekty utworzenia unii walutowej (korzyści i koszty)
  - 12.1.3. Przyczyny budowy Unii Gospodarczej i Walutowej w procesie integracji europejskiej
- 12.2. Rozwój integracji walutowej w ramach EWG
  - 12.2.1. Europejski System Walutowy
  - 12.2.2. Plan Delorsa
- 12.3. Podstawa prawna, etapy i zasady utworzenia UGiW
- 12.4. Instytucje UGiW
- 12.5. Polityka pieniężna
- 12.6. Polityka kursowa
- 12.7. Koordynacja polityki gospodarczej w ramach UE
  - 12.7.1. Ogólne wytyczne polityki gospodarczej
  - 12.7.2. Dyscyplina budżetowa – Pakt Stabilności i Wzrostu
- 12.8. Funkcjonowanie Unii Gospodarczej i Walutowej a kryzys finansowy i gospodarczy
  - 12.8.1. Strategia Europa 2020
  - 12.8.2. Decyzja o utworzeniu Europejskiego Mechanizmu Stabilności
  - 12.8.3. Pakt euro plus
  - 12.8.4. Wzmocnienie zarządzania gospodarczego w ramach Paktu Stabilności i Wzrostu
- 12.9. Dostosowania do spełnienia kryteriów konwergencji w państwach kandydujących do strefy euro
- Literatura
- Pytania i zadania

Rozdział 13. Inne polityki unijne i działania wewnętrzne, *Jan Barcz*

- 13.1. Struktura i zmiany wprowadzone na mocy Traktatu z Lizbony
- 13.2. Wybrane polityki sektorów infrastrukturalnych
  - 13.2.1. Wspólna Polityka Transportowa
  - 13.2.2. Sieci transeuropejskie
  - 13.2.3. Polityka energetyczna
- 13.3. Polityki społeczne
  - 13.3.1. Polityka w dziedzinie zatrudnienia
  - 13.3.2. Polityka społeczna
  - 13.3.3. Polityka w dziedzinie edukacji, kształcenia zawodowego, młodzieży i sportu
  - 13.3.4. Polityka w dziedzinie kultury
  - 13.3.5. Polityka w dziedzinie zdrowia publicznego
  - 13.3.6. Polityka w dziedzinie ochrony konsumentów
  - 13.3.7. Polityka przemysłowa
  - 13.3.8. Polityka w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego oraz przestrzeni kosmicznej
  - 13.3.9. Polityka w dziedzinie środowiska
  - 13.3.10. Polityka w dziedzinie turystyki
  - 13.3.11. Polityka w dziedzinie ochrony ludności
  - 13.3.12. Współpraca administracyjna
- 13.4. Przestrzeń Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości UE

Literatura
Pytania i zadania
Indeks rzeczowy